

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 24.7.2007
KOM(2007) 440 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

**Pozdvihnutie afrického poľnohospodárstva
Návrh na kontinentálnu a regionálnu spoluprácu
pri rozvoji poľnohospodárstva v Afrike**

Pozdvihnutie afrického poľnohospodárstva

Návrh na kontinentálnu a regionálnu spoluprácu

pri rozvoji poľnohospodárstva v Afrike

1. ÚVOD

Tento dokument tvorí návrh zásad a kľúčových oblastí pre spoluprácu Európskej únie a Africkej únie pri rozvoji poľnohospodárstva v Afrike, orientujúc sa na regionálnu a kontinentálnu úroveň. Spolupráca na týchto dvoch úrovniach doplní a podnieti rozvoj poľnohospodárstva na národnej úrovni, kde bude naďalej prebiehať najintenzívnejšia spolupráca. Bude sa ňou pokračovať v politickom smerovaní vymedzenom v Európskom konsenze¹ a v Stratégii EÚ pre Afriku². V oboch dokumentoch sa zdôrazňuje, že poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka hrajú rozhodujúcu úlohu pri znižovaní chudoby a stimulácii rastu. Spoločenstvo už naznačilo, že sa v rámci podnietenia rastu v Afrike sústreďuje na trvalo udržateľnú intenzifikáciu výroby, konkurencieschopnosť na regionálnych a medzinárodných trhoch a na riadenie rizík. Tieto skutočnosti by malo v Afrike uľahčiť využívanie technologických výdobytkov doplnené poľnohospodárskym výskumom a rozširovaním poľnohospodárstva.

Spolupráca bude maximálne zosúladená s poľnohospodárskou stratégiou Afriky a jej cieľom je motivovať pokrok nasmerovaný na plnenie miléniových rozvojových cieľov. Na širokom základe postavený poľnohospodársky rast má priamu súvislosť s plnením prvého miléniového rozvojového cieľa (odstraňovanie extrémnej chudoby a hladu) a bude predstavovať významný faktor pri dosahovaní siedmeho cieľa (zachovanie trvalo udržateľného životného prostredia).

Poľnohospodárstvo³ zostáva hospodárskou základňou pre väčšinu chudobného obyvateľstva Afriky, tvorí asi tretinu afrického HDP a zamestnáva väčšinu populácie. Väčšina poľnohospodárskej výroby pochádza z malých fariem, na ktorých hrajú veľmi významnú úlohu ženy⁴. Poľnohospodárska výroba, rozvoz a predaj majú priamy dopad na potravinovú bezpečnosť a kvalitu výživy členov domácností. Okrem toho majú znásobujúci účinok na poľnohospodársky rast. Vyššie výnosy z poľnohospodárstva umožňujú obyvateľom vo vidieckych oblastiach poskytovať a využívať aj služby sociálnej starostlivosti a zabezpečujú ich trvalú udržateľnosť. Navyše, využívanie prírodných zdrojov poľnohospodármi je veľmi dôležité v súvislosti s trvalou udržateľnosťou ekosystémov a biodiverzity.

Poľnohospodárska činnosť má predovšetkým súkromný charakter, bude si však vyžadovať výraznú zaangažovanosť zo strany štátu. Najmä preto, lebo po prvé, veľmi často dochádza k zlyhaniu trhu, čo má negatívny vplyv na skupiny žijúce na okraji spoločnosti v sociálnom i zemepisnom kontexte. Po druhé, životné prostredie je plné externých efektov, ktoré si vyžadujú reguláciu a zásahy zo strany štátu, aby sa dokázala zachovať jeho trvalá udržateľnosť. Po tretie, poľnohospodárstvo funguje oveľa lepšie, ak je v krajine efektívna verejná správa.

¹ (2006/C46/01).

² KOM(2005) 489.

³ Patrí sem pestovanie plodín, chov hospodárskych zvierat, rybné hospodárstvo a lesníctvo.

⁴ Ženy vyrábajú približne 80 % všetkých afrických potravín.

Oblasti spolupráce vymenované v tomto dokumente predstavujú dlhodobý rámec pre pomoc africkému poľnohospodárstvu. Pokiaľ ide o zemepisný kontext, pomoc je zameraná najmä na subsaharskú Afriku, kde sa poľnohospodárstvo potýka s najväčšími problémami. V rámci zosúladenia s iniciatívami Africkej únie a keďže viacero oblastí spolupráce⁵ bude mať celoafrický rozmer, nesmieme strácať zo zreteľa ani kontinentálny pohľad na uvedenú problematiku.

2. PERSPEKTÍVY ROZVOJA POĽNOHOSPODÁRSTVA V AFRIKE

2.1. Súčasný výzvy

Poľnohospodárstvo v Afrike nadobúda ekonomickú dôležitosť a poľnohospodársky sektor zaznamenal významný rast: 2,7 % v roku 2002, 3,0 % v roku 2003 a 5,3 % v roku 2004. Tomuto trendu napomohol priaznivý vývoj cien viacerých výrobkov, ako aj zlepšené výrobné podmienky⁶. Ak však chceme dosiahnuť trvalo udržateľné znižovanie chudoby, poľnohospodársky rast sa bude musieť urýchliť, najmä v nízkopríjmových vidieckych komunitách, kde poľnohospodárstvo pravdepodobne zostane hlavnou hnacou silou ekonomického rastu aj vytvárania pracovných miest.

Na súčasnú poľnohospodársku výrobu a rast v Afrike pôsobia početné a vzájomne prepojené vplyvy. V úsilí rozuzliť toto prepojenie a určiť v spolupráci priority sme vyseletovali týchto šesť oblastí⁷:

- (i) vypracovanie integrovanej a medzi zúčastnenými stranami zosúladenej predstavy poľnohospodárskeho rozvoja a jeho miesta v trvalo udržateľnom ekonomickom raste a včlenenie tejto predstavy do politickej, strategickej i rozpočtovej oblasti,
- (ii) posilnenie kvalitnej správy poľnohospodárskeho sektora opätovným vymedzením úlohy a zásahov štátu, súkromného sektora a spoločnosti a rozšírením možností pre rozličné organizácie zúčastňovať sa na tvorbe a implementácii politiky,
- (iii) zlepšenie trvalo udržateľnej produktivity vidieka a zvýšenie výživovej hodnoty poľnohospodárskej výroby rozšírením počtu využívaných technologických a manažérskych inovácií, rozšírením výskumu a jeho zefektívnením pre užívateľov z poľnohospodárskeho sektora,
- (iv) vstúpenie na výnosné trhy skvalitnením fyzického prístupu na ne a využitím trhových možností (menšinové trhy)⁸, produktov a štruktúr, ktoré vedú k zvýšeniu výrobných cien, ako aj uľahčením obchodu vrátane skvalitnenia sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení,
- (v) zriadenie účinnejších režimov hospodárenia s prírodnými zdrojmi a zabezpečenie kladnej ekonomickej návratnosti pri ich trvalo udržateľnom využívaní a
- (vi) zníženie počtu rizík a slabých miest, pokiaľ ide o škodcov, choroby, kolísanie cien, trhovú nestabilitu, klimatické zmeny a udalosti spôsobené nepriaznivým počasím.

⁵ Napr. kontrola chorobnosti hospodárskych zvierat, výskum a sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia.

⁶ Vráťane zavládnutia mierového obdobia v niektorých krajinách.

⁷ Na podrobnejšie oboznámenie s týmito šiestimi oblasťami pozri priložený pracovný dokument útvarov Komisie.

⁸ Rozširujú sa trhy s bio pohonnými hmotami, ale aj s „fair-trade“ výrobkami a ekologickou výrobou.

2.2. Poľnohospodárska stratégia Afriky

S cieľom podporiť rozvoj poľnohospodárstva Africká únia (ďalej „AÚ“) a Nové partnerstvo pre rozvoj Afriky (ďalej „NEPAD“) rozbehli Komplexný africký program poľnohospodárskeho rozvoja (ďalej „CAADP“), zatiaľ čo čelní predstavitelia štátov sa dohodli na výraznom zvýšení podielu výdavkov na poľnohospodárstvo a vidiecky rozvoj v rámci svojich rozpočtov⁹. Okrem toho bola vypracovaná celková predstava AÚ, čo by sa malo docieľiť v poľnohospodárstve do roku 2015.

Iniciatívy programu CAADP sú zamerané na celý kontinent, vychádzajú však z národných a regionálnych plánov rozvoja poľnohospodárstva. Obsahujú súbor kľúčových zásad a cieľov, ktoré majú (i) byť smerovaním pre stratégie krajín a investičné programy, (ii) umožniť vzájomnú výmenu skúseností a revíziu dosiahnutého a (iii) uľahčiť lepšie zosúladenie a harmonizáciu rozvojového úsilia. Program CAADP je pre rozvojových partnerov vynikajúcou príležitosťou pre pokrok v rámci Parížskej deklarácie.

V rámci CAADP sa vyvíjajú štyri tematické okruhy (pilieri), ktoré slúžia ako politické rámce pre národné a regionálne programy. V rámci programov CAADP na národnej a regionálnej úrovni sa bude dodržiavať špecifický postup v podobe „okružleho stola“, ktorého výsledkom budú tzv. národné a regionálne „CAADP celky“, zastrešujúce politické reformy a usmerňujúce verejné a súkromné investície a intervencie.

Na summite AÚ v decembri 2006¹⁰ bola vznesená potreba selektívnosti pri plnení záväzkov CAADP vychádzajúca z uvedomenia, že obmedzené zdroje a inštitucionálne kapacity si vyžadujú také stanovenie priorít, ktoré povedie k rýchlym, ale trvalo udržateľným ziskom v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti.

3. SPOLUPRÁCA EÚ A AÚ PRI ROZVOJI POĽNOHOSPODÁRSTVA

3.1. Ciele a zásady

Nasledujúce návrhy na spoluprácu EÚ a AÚ sa sústreďujú na kontinentálnu a regionálnu úroveň a ich cieľom je vytvoriť lepšie prostredie umožňujúce rozvoj poľnohospodárstva na kontinente. Spolupráca bude založená na týchto zásadách:

- *Zaviazanosť plniť miléniové rozvojové ciele so zreteľom najmä na prvý a siedmy cieľ.*
- *Zosúladenie s prioritami Afriky, vychádzajúce z činnosti, zásad a cieľov programu CAADP.*
- *Harmonizácia a zosúladenie darčovstva v zmysle zásad Parížskej deklarácie.*
- *Budovanie spolupráce na ostatných partnerstvách a facilitách v rámci AÚ a EÚ, dopĺňanie iniciatív EÚ, ktoré priamo alebo nepriamo podporujú rozvoj vidieka v Afrike a využívajú existujúce africko-európske partnerstvá.*

⁹ V „Maputskom vyhlásení“ z júla 2003, v ktorom sa krajiny zaviazali prideliť aspoň 10 % zo štátneho rozpočtu na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka k obdobiu na prelome rokov 2008 a 2009.

¹⁰ Summit o potravinovej bezpečnosti v Afrike, Abuja, december 2006. Na summite boli vymedzené niektoré strategické komodity, pre ktoré sa bude rozširovať vnútroafrický obchod a marketing.

- *Čerpanie poznatkov z príslušnej praxe a osvedčených postupov EÚ*, využívanie takmer 50-ročnej praxe EÚ s poľnohospodárskou politikou.
- *Uplatňovanie subsidiarity*, podporovanie iba tých regionálnych a kontinentálnych funkcií, ktoré sú prínosom pre intervencie na národnej úrovni.
- *Politika nadväznosti* medzi rozvojovou politikou EÚ a politikou v oblasti poľnohospodárstva, rybného hospodárstva, obchodu, spotrebiteľskou a energetickou politikou.

V súlade s požiadavkami CAADP sa spolupráca zameria na budovanie kapacít a inštitucionálne posilnenie regionálnych a kontinentálnych organizácií.

Spolupracou sa bude podporovať strategickejšia a účinnejšia úloha štátu v poľnohospodárstve, vychádzajúc z názoru, že štát bude predovšetkým: poskytovať účinný politický a regulačný rámec, vytvárať nápomocné prostredie; zasahovať v situáciách, keď dôjde k zlyhaniu trhu; poskytovať služby v oblasti verejných statkov; vytvárať bezpečnostné siete; a obmedzovať využívanie finančných príspevkov.

3.2. Prioritné oblasti spolupráce

Spolupráca EÚ a Afriky pri rozvoji poľnohospodárstva sa zameria na sedem oblastí súvisiacich s hlavnými problematickými oblasťami afrického poľnohospodárstva a na africké priority obsiahnuté v CAADP.

3.2.1. Poľnohospodárstvo v rozvojových stratégiách

Táto oblasť sa zameria na potrebu rozvoja poľnohospodárstva takým spôsobom, aby sa stal integrálnou a strategickou súčasťou rozvojovej stratégie na národnej, regionálnej aj kontinentálnej úrovni, pokladajúc poľnohospodárstvo za kľúčový sektor ekonomického rastu a znižovania chudoby.

Spolupráca na regionálnej a kontinentálnej úrovni sa zameria na:

- analýzu a budovanie kapacít na vzťahu medzi výkonom poľnohospodárstva a oblasťami makroekonomickej politiky, vonkajšími šokmi, klimatickými zmenami, dezertifikáciou a biodiverzitou,
- čerpanie poznatkov zo skúseností získaných národnou rozvojovou politikou a z jej vplyvu na poľnohospodárstvo a vidiecku ekonomiku,
- budovanie kapacít a inštitucionálne posilňovanie v oblasti podpory tvorby politiky založenej na vecných faktoch a orientovanej na výsledky, ako aj v oblasti podpory politickej nadväznosti a informovanosti,
- koordináciu a spoluprácu medzi sektormi,
- podporu zriadeniu kontinentálneho fóra poľnohospodárov, prepojených národných a regionálnych poľnohospodárskych organizácií a na posilnenie ich úlohy pri plnení CAADP,
- posilnenie analytických a monitorovacích funkcií pri porovnávaní trendov v rozvoji poľnohospodárstva v jednotlivých krajinách, z ekonomického, sociálneho a environmentálneho hľadiska.

Hlavnými partnermi budú Komisia africkej únie (ďalej „AUC“), NEPAD a regionálne hospodárske spoločenstvá (ďalej „REC“). Spolupráca napomôže ich činnosti v oblasti politických analýz, monitorovania, vzájomnej revízií dosiahnutého a informovania a upevní ich úlohu v budovaní kapacít pre organizácie na národnej úrovni. Ďalšiu skupinu partnerov budú tvoriť regionálne organizácie poľnohospodárov. Predpokladá sa, že do implementácie sa zapoja aj medzinárodné organizácie, zatiaľ čo v rámci spolupráce s AUC sa môže uzavrieť twinningová dohoda s EK, na realizácii ktorej sa zúčastnia príslušné GR (napr. AGRI, FISH, SANCO, TRADE, ENV, RTD, JRC a REGIO). Do zvyšovania informovanosti, uľahčovania výmeny získaných poznatkov a podpory pri posilňovaní poľnohospodárskych organizácií a utužovaní ich napojenia na program CAADP bude zapojené aj CTA¹¹.

3.2.2. Správa sektora

Táto oblasť spolupráce pomôže pri budovaní kapacít na regionálnej a kontinentálnej úrovni a jej cieľom je zlepšiť správu poľnohospodárskeho sektora na národnej úrovni. Očakáva sa, že lepšia správa prispeje k hladšiemu prechodu od poľnohospodárstva malých farmárov na konkurencieschopné a trvalo udržateľné rodinné poľnohospodárstvo.

Spolupráca v oblasti správy sektora bude zahŕňať:

- harmonizáciu politiky na regionálnej a kontinentálnej úrovni a uľahčenie nadväznosti medzi poľnohospodárskou politikou v rámci regiónov a na národnej úrovni,
- monitorovanie politických predsavzatí a vypracúvanie vzájomných revízií dosiahnutého,
- formuláciu regionálnych a kontinentálnych usmernení týkajúcich sa kľúčových aspektov správy vrátane politiky v oblasti využívania pôdy, ako aj trvalo udržateľného poľnohospodárstva,
- budovanie kapacít a ich posilňovanie v záujme ich účasti na správe sektore,
- propagáciu verejno-súkromných partnerstiev a podnikateľských združení,
- posilnenie reprezentácie regionálnych i kontinentálnych výrobcov a profesionálnych organizácií vrátane účinného informovania a lobizmu
- a komparatívne analýzy a získavanie poznatkov z liberalizačného a privatizačného procesu v poľnohospodárstve, z verejno-súkromných vzťahov a z výsledkov práce vlád.

S AUC sa predpokladá spolupráca pri posilňovaní jej politickej a uľahčovacej úlohy v rozvoji politiky, v koordinácii a harmonizácii, s NEPADom a spoločenstvami REC pri budovaní kapacít, monitorovaní, vypracúvaní politických analýz a vzájomnom revidovaní dosiahnutého a s neštátnymi regionálnymi a kontinentálnymi organizáciami, ktoré zastupujú organizácie výrobcov a profesionálne organizácie, zasa pri budovaní kapacít, informovanosti, vyjednávaní a pri poskytovaní služieb. CTA sa zapojí do naposledy menovaných oblastí, ako aj do zvyšovania povedomia na základe získaných poznatkov. Preberanie skúseností EÚ a vzájomné výmeny s EK, členskými štátmi a neštátnymi poľnohospodárskymi organizáciami v EÚ možno takisto použiť ako jednu z foriem budovania kapacít v správe sektora¹².

¹¹ Centrum pre rozvoj poľnohospodárstva, spoločné centrum EÚ a AÚ zriadené v rámci Dohody z Cotonou.

¹² GR AGRI môže pomôcť pri výmene osvedčených postupov a poskytnúť kontakty na poľnohospodárske organizácie, ako aj údaje o normách a výskume.

3.2.3. *Výskum, vedomostné systémy a rozširovanie vedomostí*

Cieľom tejto oblasti spolupráce je zvýšiť vplyv poľnohospodárskeho výskumu a vedomostných systémov na vidiecku produktivitu, znižovanie chudoby, potravinovú bezpečnosť a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, berúc do úvahy záležitosti vyvolané klimatickými zmenami. Dôraz sa bude klásť na multidimenzionálne výskumné stratégie, trvalo udržateľné poľnohospodárske výrobné systémy a na výskum s pozitívnym vplyvom na vidiecku chudobu.

Spolupráca na regionálnej a kontinentálnej úrovni zahŕňa:

- upevnenie spolupráce medzi krajinami vo výskume s cieľom zredukovať fragmentáciu a budovať súčinnosť,
- formuláciu kontinentálnych a regionálnych výskumných stratégií,
- spolufinancovanie najdôležitejšieho výskumu nadnárodného charakteru,
- budovanie kapacít pre nové formy a spôsoby rozširovania, školenie, vzdelávanie a posilňovanie väzieb medzi výskumnými systémami, rozširovacími službami a poľnohospodármi,
- vytváranie a/alebo utužovanie platforiem na budovanie kontaktov určených na prístup k informáciám a vedomostiam a na ich výmenu¹³, a
- zlepšenie koordinácie medzi národnými poľnohospodárskymi výskumnými systémami a regionálnymi a medzinárodnými a výskumnými programami.

Spolupráca v tejto oblasti bude brať do úvahy skúsenosti z dlhodobej výskumnej spolupráce medzi EÚ a Afrikou¹⁴, ako aj usmernenia na podporu spolupráce medzi európskymi partnermi¹⁵. Bude sa inšpirovať štvrtým pilierom programu CAADP a bude zosúladená so zásadami FAAP. Hlavnými partnermi v tejto oblasti spolupráce budú FARA a príslušné subregionálne výskumné organizácie, Celosvetové fórum pre poľnohospodársky rozvojový výskum (GFAR), ako aj príslušné európske fórum (EFARD) so svojimi prevádzkovými sieťami¹⁶, systém CGIAR, ostatné medzinárodné organizácie a výskumné partnerstvá vrátane Spoločného výskumného centra. CTA pomôže posilniť platformy na budovanie kontaktov.

3.2.4. *Uľahčenie obchodu s dôrazom na zvyšovanie a zabezpečovanie kvality*

Cieľom tejto spolupráce je posilniť schopnosť Afriky prevádzkovať trhy, ktoré budú napomáhať znižovanie chudoby, kladúc dôraz na regionálne trhy s poľnohospodárskymi výrobkami. Súčasný obchodný rokovaní (EPA – dohody o hospodárskom partnerstve, DDA – Rozvojová agenda z Dohy) majú viesť k rozšíreniu možností pre obchod s poľnohospodárskym tovarom pre africké krajiny vyžadujúce adekvátnu odozvu v rámci ponuky. Navrhovaná spolupráca zahŕňa posilňovanie schopnosti ovplyvniť, zriadiť a udržiavať zmysluplnú výrobu, ako aj ovplyvniť, stanoviť a dodržiavať obchodné normy s cieľom vstupovať na výnosné trhy s poľnohospodárskymi výrobkami (alebo na nich zotrvať) a zabezpečiť pre spotrebiteľa bezpečné výrobky.

¹³ Vrátane výmen medzi samotnými poľnohospodármi.

¹⁴ Prostredníctvom vedeckých (napr. INCO – medzinárodná vedecká spolupráca a RFP - rámcový program pre výskum) aj rozvojových politických nástrojov.

¹⁵ Vyvinuté prostredníctvom EIARD.

¹⁶ ECART-EEIG a NATURA.

Podpora v tejto oblasti bude stavať na príležitostiach ponúkaných dohodami o hospodárskom partnerstve a obsahne:

- regionálne stratégie a budovanie kapacít s cieľom riešiť štrukturálne nedostatky na vstupných a výstupných poľnohospodárskych trhoch,
- budovanie kapacít pre oblasť dohľadu nad obchodnou politikou vrátane monitorovania implementácie, vykazovania správ a presadzovania politik na uľahčovanie obchodu,
- budovanie regionálnych trhov a podporu medziregionálneho obchodu, najmä s potravinovými komoditami,
- zriadenie právneho a regulačného rámca pre harmonizáciu, normalizáciu a kontrolu, prijatie spoločných regionálnych klasifikačných systémov a noriem a ich zosúladienie s medzinárodnými,
- posilnenie referenčných laboratórií, vybudovanie prepojenia s celoštátnymi centrami a budovanie kapacít pre ďalšie zariadenia a inštitúcie zúčastnené na testovaní a kontrolách súladu s predpismi,
- posilnenie regionálnych kapacít s cieľom zlepšiť znalosť a dodržiavanie noriem vrátane bezpečných hladín rezíduí,
- propagáciu certifikačných schém podporujúcich trvalo udržateľnú a spoločensky prijateľnú výrobu a
- budovanie kapacít na aktívne zapojenie do regionálnych a medzinárodných diskusií a rokovaní o normách (v oblasti potravinovej bezpečnosti, obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami) a ostatných formách uľahčenia obchodu.

Hlavnými partnermi budú špecializované agentúry AUC (konkrétne IBAR a IAPSC), medzinárodné normalizačné inštitúcie, certifikačné organizácie, výskumné centrá, spoločenstvá REC, regionálne poľnohospodárske a vývozné organizácie, referenčné laboratóriá a príslušné agentúry OSN. CTA bude zapojené do rozširovania vedomostí o sanitárnych a fyto-sanitárnych opatreniach.

3.2.5. *Hospodárenie s prírodnými zdrojmi: pôda, rybolov, lesníctvo*

Táto oblasť spolupráce napomôže skvalitnenie spravovacích režimov a režimov hospodáriacich so zdrojmi pôdy, rýb a lesov v prírode, ktoré v sebe kombinujú trvalú udržateľnosť životného prostredia a biodiverzity s výnosným využívaním týchto zdrojov a znižovaním chudoby.

Táto oblasť spolupráce zahŕňa tieto regionálne a kontinentálne aspekty:

- koordináciu a harmonizáciu politiky, najmä pokiaľ ide o cezhraničné zdroje,
- zriadenie a posilnenie koordinačných a kooperačných mechanizmov pre cezhraničné zdroje v rámci existujúcich regionálnych štruktúr,
- vypracovanie regionálnych a kontinentálnych usmernení pre oblasť pôdnej politiky a trvalo udržateľného využívania zdrojov z ekonomického, právneho, spoločenského a environmentálneho hľadiska,
- propagáciu environmentálnej politiky, ktorá uľahčuje pripisovanie zodpovednosti za využívanie prírodných zdrojov,

- výmenu skúseností a podporu vzájomných revízií pokroku dosiahnutého, pokiaľ ide o účinnosť hospodáriacich režimov,
- monitorovanie a kontrolu stavu prírodných zdrojov, tlaku, ktorému sú vystavené, a účinkov klimatických zmien na poľnohospodárstvo a prírodné zdroje a
- podporu spolupráce v boji proti nezákonnému využívaniu zdrojov (vrátane nezákonného rybolovu a využívania lesov) a proti obchodu s čiernymi výrobkami¹⁷.

V rámci tejto oblasti sa spolupráca sústreďuje na politiku a správu a na také hospodárenie a medzinárodné dojednania, ktoré budú podporovať trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov. Pokiaľ ide o pôdnu politiku a hospodárenie s pôdou a vodnými zdrojmi, podpora bude zosúladená s prvým pilierom programu CAADP a so súvisiacimi medzinárodnými iniciatívami¹⁸. Základný rámec na zlepšenie kontroly a monitorovania zdrojov rýb a dohľadu nad týmito zdrojmi budú tvoriť dohody o partnerstve v rybnom hospodárstve. Hlavnými partnermi budú AUC, NEPAD, REC, špecializované mimovládne organizácie a (sub-) regionálne organizácie pôsobiace v oblasti hospodárenia s pôdnymi a vodnými zdrojmi a v oblasti rybného hospodárstva a lesníctva, ako aj európske a medzinárodné inštitúcie, siete a platformy zamerané na tieto sektory¹⁹. CTA uľahčí výmenu získaných poznatkov.

3.2.6. Rozvoj chovu hospodárskych zvierat a kontrola chorobnosti

Táto oblasť spolupráce umocní trvalú udržateľnosť sektora chovu hospodárskych zvierat a jeho vplyv na zmiernenie chudoby a ekonomický rast, kladúc dôraz na prehĺbenie vedomostí o kontrole chorobnosti zvierat a skvalitnenie systémov kontroly. Cieľom spolupráce bude znížiť úmrtnosť zvierat, zredukovať riziká spojené s výrobou v sektore hospodárskych zvierat a skvalitniť prevenciu verejného zdravia, takisto uľahčiť prístup na regionálne a medzinárodné trhy, podporiť rozumné využívanie pôdy a zredukovať ekologické problémy súvisiace s chovom hospodárskych zvierat. Zahŕňa:

- cezhraničnú spoluprácu v oblasti pastierstva, hospodárenia s pastvinami, trvalo udržateľných výrobných systémov v sektore hospodárskych zvierat, ako aj obchodu s nimi,
- analýzy vzájomného vzťahu medzi rozvojom sektora chovu hospodárskych zvierat v Afrike a klimatickými zmenami,
- posilnenie koordinovaných sietí veterinárnych služieb a systémov na kontrolu chorobnosti uplatňujúcich medzinárodné normy,
- posilnenie celoafrického systému na koordináciu regionálnych a národných zdravotníckych systémov na zvládanie zvieracích chorôb a
- výskum, skúšanie a rozširovanie vedomostí, čo sa týka metód prevencie chorôb vrátane vývoja očkovacích látok.

Hlavní predpokladaní partneri sú agentúry špecializované na chov hospodárskych zvierat spadajúce pod AUC (IBAR, PANVAC a PATTEC), ILRI a agentúry špecializované na chov

¹⁷ Nadväznosť na iniciatívu FLEGT týkajúcu sa lesných zdrojov.

¹⁸ Napr. TerrAfrica.

¹⁹ Vrátane výskumného ústavu pre trvalú udržateľnosť v rámci AKT (pod Spoločným výskumným centrom).

hospodárskych zvierat na (sub-) regionálnej úrovni, ďalej FAO, OIE a medzinárodné organizácie pôsobiace v oblasti chovu hospodárskych zvierat a pastierstva. Využijeme aj africké partnerstvo pre chov hospodárskych zvierat (Alive), v rámci ktorého pôsobia hlavné zainteresované strany.

3.2.7. Riadenie rizík

V rámci tejto oblasti spolupráce sa budeme venovať kapacitám na znižovanie rizík súvisiacich s klimatickými zmenami, prírodným katastrofám a náhlým cenovým výkyvom, kladúc dôraz na organizačné otázky a finančné nástroje.

Spolupráca na regionálnej a kontinentálnej úrovni bude zahŕňať:

- budovanie inštitucionálnych a technických kapacít v súvislosti s pripravenosťou na katastrofy, ich prevenciou a reakciou na ne, vrátane krátkodobého nedostatku potravín,
- výskum, šírenie informácií a budovanie kapacít, čo sa týka poľnohospodárskych metód so zníženou rizikovosťou a stratégií prežitia,
- inovačné systémy na znižovanie rizika poľnohospodárskych strát (zlá úroda, úbytok hospodárskych zvierat) vplyvom škodcov a chorôb,
- výmenu získaných poznatkov a skúseností a budovanie kapacít v oblasti využívania trhových nástrojov riadenia cenových rizík, schém na vyrovnávanie cien a poisťovacích mechanizmov a
- vývoj a uplatňovanie regionálnych a kontinentálnych systémov včasného varovania a ich prepojenie na národné systémy.

Spolupráca bude zahŕňať budovanie kapacít v kľúčových štátnych a neštátnych organizáciách a zlepšenie prístupu afrických krajín na medzinárodné finančné a poisťovacie trhy. Hlavnými partnermi budú AUC, spoločenstvá REC a medzinárodné organizácie. CTA sa zapojí do výmeny informácií o poľnohospodárskych metódach so zníženou rizikovosťou a o trhových nástrojoch riadenia cenových rizík.

4. KOORDINÁCIA, MONITOROVANIE A REVÍZIA

4.1. Koordinácia

Koordinácia poľnohospodárskej rozvojovej spolupráce medzi EÚ a Afrikou bude mať tri prepojené rozmery: (i) s africkými inštitúciami, (ii) s ostatnými darcami a (iii) v rámci EÚ.

Koordinácia s africkými inštitúciami bude využívať rámec CAADP a bude prebiehať pod vedením kontinentálnych a regionálnych organizácií, pričom ústrednú úlohu budú zohrávať AUC/NEPAD. Hlavným mechanizmom na koordináciu zapojenia všetkých rozvojových partnerov na kontinentálnej úrovni je platforma partnerstva CAADP. Podobné platformy sa zriaďujú aj na regionálnych úrovniach. Pokiaľ ide o národnú úroveň, porovnateľnú platformu poskytujú okružle stoly jednotlivých krajín v rámci programu CAADP. Tematická koordinácia bude čoraz viac orientovaná na piliere CAADP.

Koordináciu, harmonizáciu a zosúladenie darcov v rámci CAADP napomôže Celosvetová darcovská platforma vidieckeho rozvoja (ďalej „GDPRD“). ES a viaceré členské štáty sú jej

členmi. Platforma GDPRD bude pre darcov kontaktným miestom a pomôže pri organizovaní stretnutí v rámci platformy partnerstva CAADP.

Koordináciu vnútri EÚ posilní navrhovaná pracovná skupina EÚ²⁰ pre africké poľnohospodárstvo, po technickej stránke podporovaná CTA. Pracovná skupina posilní súčinnosť financovania rozvoja afrického poľnohospodárstva z prostriedkov EÚ a zlepši jeho kvalitu a zviditeľnenie²¹.

4.2. Monitorovanie a revízia

Napredovanie pri vykonávaní programu CAADP a v spolupráci pri rozvoji poľnohospodárstva sa bude monitorovať predovšetkým v rámci platformy partnerstva CAADP a v rámci Fóra afrického partnerstva (ďalej „APF“). Oba subjekty budú využívať súbor ukazovateľov podobný ukazovateľom, ktoré vykazujú v správach AUC a NEPAD. Okrem toho sú vo vývoji mechanizmy určené na podrobnejšie monitorovanie napredovania v rámci pilierov CAADP.

Pri monitorovacom procese bude pomáhať GDPRD, ktorá sa zameria najmä na projekty a programy financované darcami, na harmonizáciu a zosúladenie a na skĺbenosť s programom CAADP.

Relevantnosť politického a strategického smerovania spolupráce EÚ a Afriky pri rozvoji poľnohospodárstva bude podliehať tej istej revízii, akej podlieha celá spolupráca medzi EÚ a Afrikou, v súčasnosti zastrešená Stratégiou EÚ pre Afriku.

5. ZÁVER

Výrazný vzostup poľnohospodárstva v Afrike zohráva kľúčovú úlohu pri plnení miléniových rozvojových cieľov a pri dosahovaní dostupnosti sociálnych služieb vo vidieckych oblastiach. Pri konštatovaní tejto skutočnosti bolo vymedzených sedem základných oblastí spolupráce AÚ a EÚ pri rozvoji poľnohospodárstva na regionálnej a kontinentálnej úrovni. Pri ich stanovovaní sa vychádzalo z poľnohospodárskej stratégie Afriky a uskutočňovať sa budú predovšetkým prostredníctvom afrických organizácií. Tieto oblasti sa zameriavajú na budovanie kapacít v regionálnych a kontinentálnych organizáciách a na ich inštitucionálne upevnenie s cieľom podporiť skvalitnenie poľnohospodárskej politiky a správy.

Spolupráca bude kombináciou orientácie na konkurencieschopnosť, zameranej na produktivitu a rast, a rozsiahleho rozvoja zameraného na zmiernenie chudoby a sociálnu súdržnosť. Pre oba tieto aspekty spolupráce bude treba vyvinúť regionálne trhy pre poľnohospodárske výrobky, pričom treba zdôrazniť význam regionálnej integrácie a uľahčenia obchodu. Okrem uvedeného sa z hľadiska potreby prispôbiť sa vonkajším výzvam, napr. klimatickým zmenám, budú presadzovať trvalo udržateľné výrobné systémy.

Spolupráca bude zosúladená s Parížskou deklaráciou prostredníctvom podpory africkej stratégie a využívaním zharmonizovaných mechanizmov na dialóg a revíziu.

²⁰ Navrhuje sa, aby pracovná skupina podávala správy subjektu CODEV.

²¹ Nepredpokladá sa žiadna nová finančná facilitita.

PRÍLOHA

Príloha 1 - Skratky

AKT: Afrika, Karibik, Tichomorie

AGRI: Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (EK)

APF: Fórum afrického partnerstva

ARD: poľnohospodársky rozvojový výskum

AÚ: Africká únia

AUC: Komisia Africkej únie

ASARECA: Združenie pre posilnenie poľnohospodárskeho výskumu vo východnej a strednej Afrike

CAADP: Komplexný africký program poľnohospodárskeho rozvoja

CGIAR: Poradná skupina pre medzinárodný poľnohospodársky výskum

CILSS: Stály medzištátny výbor na boj proti suchu v oblasti Sahel

COMESA: Spoločný trh pre východnú a južnú Afriku

CORAF/WECARD: Rada západnej a strednej Afriky pre poľnohospodársky výskum a rozvoj

CTA: Technické centrum pre poľnohospodársku a vidiecku spoluprácu

GR: Generálne riaditeľstvo

KDR: Konžská demokratická republika

EK: Európska komisia

ECART: Európske konzorcium na poľnohospodársky výskum pre trópy

ECCAS: Hospodárske spoločenstvo stredoafrických štátov

ECOWAS: Hospodárske spoločenstvo západoafrických štátov

ERF: Európsky rozvojový fond

EIARD: Európska iniciatíva pre poľnohospodársky rozvojový výskum

ENPI: nástroj európskej susedskej politiky

ENV: Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie (EK)

EÚ: Európska únia

FAAP: rámec pre poľnohospodársku produktivitu v Afrike

FAO: Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo

FARA: Fórum pre poľnohospodársky výskum v Afrike

FISH: Generálne riaditeľstvo pre rybné hospodárstvo a námorné záležitosti (EK)

FLEGT: presadzovanie práva, správa a obchod v lesníctve

FP: rámcový program (výskum)

FSTP: tematický program potravinovej bezpečnosti

HDP: hrubý domáci produkt

GDPRD: Celosvetová darcovská platforma vidieckeho rozvoja

GFAR: Celosvetové fórum pre poľnohospodársky výskum

IAPSC: Medziafrická fytozoošnitárna rada

IBAR: Medziafrický úrad pre živočíšne zdroje

IFAD: Medzinárodný fond rozvoja poľnohospodárstva

IFAP: Medzinárodná federácia poľnohospodárskych výrobcov

IFPRI: Medzinárodný inštitút pre výskum potravinárskej politiky

IGAD: Medzivládna agentúra pre rozvoj (Africký roh)

ILRI: Medzinárodný výskumný ústav hospodárskych zvierat

JRC: Spoločné výskumné centrum

MDG: miléniový rozvojový cieľ

NARS: národné poľnohospodárske výskumné systémy

NATURA: Sieť európskych poľnohospodárskych univerzít zameraných na poľnohospodársky rozvoj (orientovaných na tropické a subtropické pásmo)

NEPAD: Nové partnerstvo pre rozvoj Afriky

MVO: mimovládna organizácia

OIE: Medzinárodný epizootický úrad

PAEPARD: Panafricko-európske partnerstvo pre poľnohospodársky rozvojový výskum

PANVAC: Celoafrické stredisko veterinárnych očkovacích látok

PATTEC: Celoafrická eradikačná kampaň proti tse-tse a trypanozomiáze

REC: regionálne hospodárske spoločenstvo

REGIO: Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku (EK)

RFO: regionálne poľnohospodárske organizácie

RIP: regionálny orientačný program

RTA: regionálna obchodná dohoda

RTD: Generálne riaditeľstvo pre výskum (EK)

SADC: Spoločenstvo pre rozvoj regiónu južnej Afriky

SADC-FANR: Riaditeľstvo SADC pre potraviny, poľnohospodárstvo a prírodné zdroje

SANCO: Generálne riaditeľstvo pre zdravie a ochranu spotrebiteľa (EK)

SPS: sanitárne a fytosanitárne opatrenia

SRO: subregionálna výskumná organizácia

SSA: subsaharská Afrika

SWP: pracovný dokument útvarov

TP: tematický program

OSN: Organizácia Spojených národov

WFP: Svetový potravinový program

WTO: Svetová obchodná organizácia